

Kako živijo evropske manjšine

Od 7. do 13. aprila je potekal v Gorici seminar, ki ga vsako leto ob velikonočnem času organizira MENS, Mladina evropskih narodnih skupnosti. Udeležili so se ga mladi predstavniki manjšin iz raznih evropskih držav: od Škotske do Španije, od Francije do Madžarske. Po več dneh predavanj in okroglih miz so organizatorji, Mladinska sekcija SSK in društvo Virgil Šček, na zadnji večer priredili družbano srečanje v gostilni v Prečniku. V sproščnem vzdušju, ob prijetni glasbi in dobro obloženih mizah smo tri članice SKK prosile nekaj udeležencev za kratek razgovor. Poizvedovale smo o kulturnem in političnem življenju njihovih manjšin, o pravicah, ki jih uživajo in končno, kakšno sliko so si ustvarili o položaju Slovencev v Italiji.

Njihovi odgovori so nam dali naslednjo sliko o evropskih manjšinah.

V najslabšem položaju živijo Gradiščanski Hrvati, Nemci na Madžarskem in Bretonci, saj njihovo okolje sploh ni naklonjeno njihovemu političnemu in kulturnemu razvoju.

Gradiščanski Hrvati so se naselili v Avstriji pred 500 leti. Nimajo šol, zato je uporaba hrvaščine odvisna od narodne zavesti posameznikov. Mnogo Hrvatov žal še misli, da je hrvaščina manjvredna. Kljub temu pa je v zadnjem času viden prerod, k kateremu je predvsem pripomogel HAK — Hrvatski Akademski Klub — ki deluje na Dunaju. **Nemcev je na Madžarskem** 220.000. Leta 1989 so mladi ustanovili lastno organizacijo. V sklopu le-te si prizadevajo, da bi svojim članom nudili najrazličnejše usluge na političnem in kulturnem področju in da bi se z drugimi mladimi iz vzhodnega sveta naučili nastopati v Evropi. Zato so se tudi udeležili tega seminarja.

Bretonci, ki živijo v severnozahodni Franciji imajo le malo pravic. Nimajo javnih šol (imajo le privatno dvojezično šolo) in torej niti možnosti, da bi razvijali svojo kulturo.

Lužiškim Srbom pa je svoje tradicije in kulturo uspelo ohraniti. Živijo v Vzhodni Nemčiji, imajo šole in kulturno društvo Domovina.

Zahodni Frizijci živijo v severni Nizozemski. Frizijcev je 500.000. Imajo tri predstavnike v mestnem svetu. Frizijščina je dovoljena na sodiščih, učijo se je na šolah do 12. leta, na univerzi pa jo lahko študiraš tudi v Angliji in Nemčiji.

Retoromani živijo v Švici, 50.000 jih je. Niso politična, ampak kulturna manjšina. V kraju, v katerem živijo, govori skoro vsaka dolina svoj jezik. Njihov jezik je praktično sestavljen iz petih med seboj zelo različnih dialektov in vsaka

taka jezikovna skupina ima po eno kulturno organizacijo. Želijo si predvsem, da bi se jezikovno povezali, da bi dobili »standard« jezika.

Južni Tiroinci so si pridobili od Italije določeno avtonomijo, ki jo skušajo seveda izkoristiti. To pa ne pomeni, da gojijo separatistične težnje, kot jim očitajo nekateri nacionalisti.

Nemci, ki živijo v Belgiji in Danski in **Danci**, ki živijo v Nemčiji, so si bili edini, da je njihov največji problem ta, da imajo skoro vse, **česar nimajo**, ne potrebujejo, skratka, — ni se jim treba boriti in se potegovati za svoje pravice. Po prvi svetovni vojni je pripadel Belgiji del Nemčije, danes je belgijskih Nemcev 60.000. So ena od treh skupnosti v Belgiji. Nemščina je poleg francoščine in holandsčine tretji državni jezik. Nemci imajo svoj deželni parlament in sodišče. Imajo dnevnik in radio, televizije pa ne, ker sprejemajo oddaje iz Nemčije. Imajo gledališča, pevske skupine in ansamble, vendar nimajo lastne kulture. Ta se istoveti z nemško iz Kölna. Govorijo tudi isti dialekt kot sosednji Nemci.

Nemci na Danskem imajo tudi precej organizacij in mladinskih društev. Največja organizacija šteje 20.000 članov. Imajo svoj dnevnik, televizijo in radio pa jim posreduje matična Nemčija. Nočejo se popolnoma istovetiti z Nemčijo, ampak hočejo ohraniti lastno kulturo. Dancev je v Nemčiji 50.000, imajo šole, dnevnik, nimajo radia in televizije, a tudi njih to ne moti, saj sprejemajo programe iz Danske. Ta jih tudi finančno podpira. Od leta 1920, ko so

dokončno pripadli Nemčiji, so torej pridobili dovolj pravic. V MENS so se vključili, da bi svoje izkušnje posredovali drugim, v težjem položaju živečim manjšinam, jim svetovali in pomagali.

Navsezadnje je to ena glavnih nalog, ki si jih je ta organizacija naložila.

Zdaj pa pogledajmo, kakšni so bili odgovori na zadnje, za nas najbolj zanimivo vprašanje, in sicer to: »Kakšno sliko ste si ustvarili o našem položaju, torej o slovenski manjšini v Italiji?«

Odgovori so bili izredno zanimivi in so, kajpada, v tesni zvezi z izkušnjami, ki jih imajo o lastnem položaju pripadniki raznih manjšin.

KAREN, Severna Frizijka, nekdanja podpredsednica MENS: »Zdi se mi, da Slovenci v Italiji ne uživajo političnih pravic, ki bi vam pripadale!«

REGINA, Gradiščanska Hrvatica: »Če bi mi živeli v vašem položaju, bi se nam zdelo, da smo v raju!«

MERKA, Lužiška Srbkinja: »Po moje imate ugoden položaj, ker vas podpirata Jugoslavija in Slovenija.«

Retoroman ARNO in danski Nemec STEFAN sta dala zelo sorodne odgovore, s katerimi sta sicer ugotovila, da naš položaj ni ravno rožnat, vendar pa se jima zdi, da se naš politični položaj izboljšuje. Zgovornejši je bil **LARS, Danec iz Nemčije**: »Po moje ne uživam primernih političnih pravic. Morali pa bi biti deležni tudi gospodarske pomoči, saj bi jo gotovo potrebovali. Ne zdi se mi namreč, da živite na zelo bogatem območju. Mislim tudi, da bi se morali bolje organizirati. Pomanjkanje organizacije privede manjšino v izolaci-

Konec letošnje sezone SKK

Na vrsti je še zadnji povzetek o letošnji sezoni SKK. Tokrat se moram vrniti k 28. aprilu, ko so v prostorih SKK predvajali film »L'orso«. 5. maja je bil na sporedu narobe feštin v obliki ježevih kolin. Zbralo se je kar lepo število mladih. Vsi so bili razporejeni okoli mize osvetljene s svečami. Manica je iz obeh ježev izdirala bodice (zobotrebci), ki so romale iz roke v roko okoli mize. Na koncu so ježa zabodli z usodnim udarcem in ju razdelili med lačne prisotne. Na srečo sta bila ježa čokoladna. 12. maja je Andrej Štekar predvajal diapozitive o treh evropskih prestolnicah: Lisbona-Praga-Moskva. Štekar je zmagal prvo nagrado letošnjega fotografskega natečaja, tako da ni potrebno posebej povedati, da so bile diapozitive dobro izbrane. Poleg tega je prikazal dia-klip; za pesmi On the turning away (Pink Floyd) in Ko zvonovi zapoje (Sifrer) je sam izbral spremljavo diapozitivov.

19. maja je bil na programu Kviz. Vsak tekmovalac se je predstavil na različno temo: Manica Maver si je izbrala film The sound of music (Tutti insieme appassionatamente), Marko Breclj Volkswagen, Matjaž Rustja Punske vojne, Štefan Pahor skupino Airon Maiden, Tomaž Susič slikanice Asterix, Aljoša Saksida skladatelja Van Beethovna in Tomaž Kalc roman The Lord of the rings. Oddajo pa sta vodila Matej Susič in Danilo Pahor. Potem ko so vsi

izpadli, je z zadnjim vprašanjem Tomaž premagal Manico.

26. maja so organizirali izlet v Benečijo. Povabili so kulturni krožek iz Postojne, s katerimi ima klub že nekaj časa dobre prijateljske stike. Krožek vodi profesor Zupan.

Tako smo že junija, točneje 2. junija, ko je klub imel v gosteh glasbeno šolo »Emil Komel« iz Gorice. Njeni gojenci so se predstavili s skladbami za klavir, flavto in solo petje. Spremljal jih je profesor Silvan Kerševan, ki je v nekaj besedah uokviril delovanje te šole.

Z 9. junijem je SKK zaključil sezono s piknikom v Finžgarjevem domu. Po klepetu in brcanju žoge smo se vsi zbrali, da bi nagradili klubovca leta. Bilo je veliko kandidatov in ker sta dva dobila enako število glasov, je odbor volil v drugič in izbral Andija Zagheta. Nekateri so se tudi odzvali tekmovanju v slaščicah. Nadia Roncelli, Mateja Bukavec in Alenka Hrovatin, Peter Canciani in Tatjana Dolhar so pripravili tri torte. Medtem ko sta bili prvi dve s sadjem, sta se Peter in Tatjana odločila za torto z grbom kluba: sonce, knjiga in morje. Komisija se je odločila za torto Alenke in Matejke.

Tako se kot pouk in vse izvenšolske dejavnosti zaključuje tudi sezona SKK, ki prav vsem voščil prijetne počitnice.

Tatjana Dolhar

Pogovor z Jurčičem

V onstranstvu smo. Urednik revije Onstranstvo mi je naročil, naj intervjuvam enega izmed največjih slovenskih proznih ustvarjalcev — Josipa Jurčiča.

Josip Jurčič me vodi v svoj beli obleček, v katerem živi.

Jurčič: Zelo sem vesel, da ste tu; nisem pričakoval, da me boste intervjuvali.

Jaz: Ne bodite tako skromni, kajti vsi vedo, da imate izreden pripovedni talent. Današnja mladina je navdušena nad Vašim pripovedništvom. Mnenja sem, da ste snov za svoja dela iskali predvsem med prestopniki: Vaša dela so torej prave detektivke.

Jurčič: Da, res je. Toda jaz ne vidim v tem nobene oblike, ker je maščevalnost prisotna v številnih drugih evropskih romanih in...

Jaz: ...gospod Jurčič! Veste, da so Vaše zgodbe skoraj tako napete kot detektivke Agathe Christie in Arthurja Conan Doylea?

Jurčič: Slišal sem, da sta oba svetovno znana. Toda jaz nisem hotel pisati detektivk; v svojih delih sem namreč skušal ponazoriti domače življenje v preteklosti in sedanjosti...

Jaz: ...današnja generacija pa išče v Vaših romanih poleg detektivskih zgodb tudi ljubezenske prizore. Ponavljam Vam: navdušena je nad Vašimi deli! Vsem je znano, da ste številne junake obogatili z marsikatero platjo svoje osebnosti: Lovre Kvas je npr. po značaju enak Vam. Tudi drugi junaki...

Jurčič: Ali je res vsem tako jasno? Res je, priznam... o tem pa ne bi rad govoril... nerodno mi je.

Jaz: No, pa pojdiva ad rem. Kaj menite o današnjih bralcih in katero svoje delo jim priporočate v branje?

Jurčič: Vsak dan mi Stritar, Levstik in Kersnik sporočajo, da so bralci v zadnjih letih kupili veliko mojih knjig, predvsem pa Jurija Kozjaka. Ta je izšel v številnih prevodih in me veseli dejstvo, da prebirajo tudi tiste. Mnenja sem, da vidijo v Juriju Kozjaku osebo, s katero se lahko istovetijo. Ali veste, da sem ravnokar dokončal Rokovnjače? Nove vsebine ne bom še razkril, toda upam, da bodo bralci navdušeni nad mojim delom. Mislim, da bo na razpolago veliko izvodov v Tržaški knjigarni.

Glas: Josip! Tvoji Rokovnjači! (se sliši v daljavi).

Jurčič: Oh, Levstik je! Upam, da ni kritiziral tudi Rokovnjačev. Radoveden sem, kaj je napisal o njih. Oprosti, ločiti se morava... Na svidenje!

Andrej Zaghet
II. kl. licej »F. Prešeren«

2. junija so bili gostje kluba gojenci glasbenega centra »Emil Komel« v Gorici.

Pogovor z mladim umetnikom Lojzetom Čemažarjem — 2. del

R — Torej je za ustvarjanje simbola potrebna neka resnica?

Č — Simbol mora biti nekaj novega in vendar nekaj trajnega. Danes nastaja polno pesmi, popevk, veliko se piše, velika je inflacija besed, velika je produkcija slik, od vsega tega pa bo zelo malo ostalo; čas bo preživel. O simbolu mislim, da lahko govorim takrat, ko nastanejo neke stvari, ki bodo preživele čas. Simbol zmeraj kaže na nekaj, kar je občečloveško in je trajno. Govoriti o simbolu ni tako enostavno, kot reči, koliko je dva in dva, za kar se je človeštvo že zmenilo, da bo štiri. O simbolu se človeštvo še nikoli ni moglo zmeniti. Ravno v tem je bogastvo, iz živ simbola, da je tako težko opredeljiv, tako težko ga je odkriti. Tako težko je odkriti, spoznati, kaj je pristno, spoznati nekaj, kar je resnično, kar kaže na neko resnico in kar je torej trajno, ne v materialnem smislu, ampak v duhovnem.

Odkar se je pojavil film, je od ogromne produkcije ostalo le nekaj res dobrih filmov. Naj omenim Tarkovskega, Bergmana, kot režiserje takih filmov. Tarkovski dejansko govori samo skozi simbole. Mislim pa, da si v svojih filmih, v svojem izpovedovanju ni zastavil cilja, uvesti toliko in toliko simbolov, ampak da ga je njegovo osebno razmišljanje in iskanje pripeljalo do simbolične govorice. Poglejmo na primer film »Andrej Rubljev«: v njem prikazuje križev pot v krajšem kadru; ruski križev pot, ko nekdo nosi križ po snegu. To je simbol za nekaj. Ta film o Andreju Rubljevu pa ima še veliko drugih simbolov, ki so morda še mnogo težje razpoznavni. Eden od pomenov takega simboličnega izražanja je, da Rubljev preko sveta, v katerem živi in dogodkov, ki jih doživlja, odkriva Kristusa, ki hodi po snegu.

Notranja resničnost simbola je duhovno približevanje temeljnim resničnostim življenja. To pa ni zmeraj samo racionalno ali filozofsko, to je spremljano z vsem življenjem, ki tega človeka obkroža. Življenje, ki ga živi ali življenje kakor ga živi, je povezano s tem duhovnim iskanjem.

R — Andrej Rubljev je bil svetnik, ikonograf. Na kakšen način bi se lahko vaše slike primerjale z ikonami?

Č — Zelo bom poenostavil podobnost med mojim slikarstvom in slikarstvom ikone. Slikar, ki slika ikono, si pri-

zadeva z molitvijo, da bi naslikal motiv tako, da bi bila resničnost taka, kot jo vidi Bog. Namen ikone je, da se upodobi božje gledanje na svet, na resničnost. Osebnost si prizadevam za nekaj podobnega: da bi posamezno sliko tako dolgo slikal, da bi odkril tisto, kar je resnično. Pri ikonografu gre za to, da bi naslikal božji pogled. Človek se vpraša, koliko pa je to ikonografovo prizadevanje različno od slikarjevega, ki slika tako, da doseže resničnost. Resničnost je namreč le v Bogu, kjer ni resničnosti, ni Boga.

Druga razlika, ki je tudi lažje razpoznavna je, da so pri ikonografu stvari glede motiva, glede same ikonografije zelo natančno določene. Marija na slikah mora biti v takem in takem oblačilu, svetnik mora imeti to in to v roki, atribut, ki je predpisan, Kristus se slika s točno določenim nimbusom, ob njem se napiše to in to. Tam gre za to, da slikar znotraj tistih omejitev, predpisov, še zmeraj ustvari original. Gre za to, evropsko povedano, da je slika čim bolj prepričljiva, da kljub vsem omejitvam, ikonograf doseže čimveč, da prispe do čim bolj polnega izreza božjega. Medtem ko v mojem slikarstvu ni toliko omejitev, predpisov, zato si jih moram sam postaviti, če hočem priti do nečesa podobnega kot ikonograf, do neke resničnosti. Nebistveno moram izločiti, odstraniti, da lahko pridem do bistvenega. Nemogoče je namreč priti do nekega cilja, ne da bi razločevali stvari od začetka od konca tega napora. Pri delu je treba stalno stvari izločati, razločevati. Vprašanje pa je, čemu dajati prednost, za kaj se odločiti.

Čutiti pa je le to, da je prav v teh omejitvah, ko gre človek resnici naproti, klic svobode. Neka askeza je potrebna, ne samo v življenju, tudi v samem delu. Naj navedem za primer sliko »Zemlja«. Ob njej bi lahko človek rekel: Saj se to da naslikati tudi z bolj pisanimi barvami. Ko se spomni, kakšna je pokrajina, recimo s helikopterja, pisana, slikovita. Če pa si prizadevam, da bi videl bolj notranji, bolj oseben, bolj resničen način, potem so seveda potrebne omejitve. Odločiti se moram za eno temeljno barvo in potem še za druge, ki to barvo poudarjajo. Potrebna je omejitev, da gre vse na eno ploskev. Tukaj ni perspektive v renesančnem, klasičnem smislu, tu se dejansko vse odvija samo na ploskvi. Odpovem se

prostoru, da bi dal prednost duhovnim prostorjem in v tem lahko nastajajo novi simboli. Tako jaz vidim pot do simbola, kakor bi jo sam kot slikar razvijal. Simbol pa je šele na koncu te poti in kolikor polnejše je umetnikovo dejanje, eksistencialno resničnejše, toliko več možnosti je, da nastane simbol.

R — Vaše slike so večinoma enobarvne, prav kot izraz te askeze.

Č — To je izraz iskanja, ki pa je zmeraj vezano na slikarstvo. Lahko namreč iščem tudi drugače in drugje, kar zadeva moje življenje, ampak, ko sem slikar, je to iskanje vezano na sli-

ČIKOLE ČAKOLE

— Zanimivo bi bilo vedeti, koliko slovenskih glasov so v devinsko-nabrežinski občini socialisti pridobili s svojim volilnim letakom. Na njem namreč takoj pade v oči beseda »slovensci« (z malo začetnico!!). Pač izraz velikega spoštovanja (podzavest, podzavest, bi rekel Freud!)

— Ob koncu šolskega leta vsi s pridržanim dihom beremo zaključne šolske izide naših višješolcev. Ugotovili smo, da na Zoisu ni izdelalo kar 39 dijakov, to je dobrih 10%, na liceju Prešeren pa le 3, to je 1%. Predvidevamo, da se bo število vpisanih na liceju v naslednjih letih podvojilo: ne vemo, ali naj nas to napolnjuje z veseljem ali... s skrbjo!

— Cvetka »našega« Primorskega, ki bi jo že lahko imenovali grm, oziroma kako lahko poezijo spremeniš v astrofiziko z nadihom biologije: naslov znane Šifrerjeve pesmi »Ko zvonovi zapoje« je postal nič manj kot »Kozmonomi zapoje« (res izredno sugestivno!)...

karstvo. To se mi zdi zelo pomembno: Kaj vse odkrivamo, ko razmišljamo o enem verzu in to, kar odkrivamo, je bogastvo besednega izražanja. Kaj vse lahko odkrijem v eni Kocbekovi pesmi ali pa, recimo, ko grem v gledališče, v eni igralčevi vlogi. Vse to pa je znotraj nekega dramskega izražanja in je zelo zavestno, ravno tako, kakor v slikarstvu. Če si prizadevam za neko resničnost, ko slikam, potem se mora ta resničnost izkazati preko slikarstva samega in zato me zanima poteza, vsak nanos barve. Simbol, resničnost, ki se mi

Pogovor z mladim umetnikom

nazadnje odkriva, je res spremljana z bogostvom tega izražanja.

Ko slikam ali ko razmišljam o slikarstvu, o simbolu, podobi, znamenju, izrazu, čutim, kako je vse to podobno. Ko sem bil v začetku študija na akademiji, smo imeli seminarske naloge. Morali smo definirati, kaj je slikarstvo, kaj kiparstvo, simbol, ikonografija, ikona. Kolikor manj človek te stvari pozna, toliko lažje je zanj povedati nekaj o tem. V umetnosti sreča človek stvari, ki jih ni lahko izraziti. Slikar najraje izrazi to s sliko. Jaz to povem s čopičem, z barvo, s ploskvijo; teže pa je to razložiti z besedo.

R — Nekateri vaše slike so jasne, upodabljajoče, kot so »Torzi«, druge pa so skrajno asketske, kot je pravkar omenjena »Zemlja«. Kaj bi povedali glede tega?

Č — Ne morem reči, kako bom slikal jutri. Gre za to, kar sem odkril v desetih letih, da moram abstrahirati, ločevati pomembno od nepomembnega v svojem slikarstvu. Gre za proces neke askeze, odpovedovanja. Ostala mi je v spominu misel enega mojega srednješolskega profesorja: »Če vse poveš, nič ne poveš«. Zmeraj se je treba omejiti, kakor sem se pri »Gomilah« in »Torzih« omejeval v barvi, v podrobnostih, da bi izrazil tisto, kar sem čutil. Človek lahko dobi kot naročilo motiv: Kristusovo križanje. Imamo na tisoče podob križanja, ampak treba je pristopiti k tej nalogi, kot da še nobeden ni tega naslikal, kot da še ne vem, kako bi to naslikal. Čeprav je v meni neka podoba ali je ostalo veliko podob tega križanja, je tre-

Kako živijo evropske manjšine

◀||| stran 1

jo, ker se boji, da ne bi izgubila svojo identiteto, če sodeluje z večino».

Tudi **ANDRÉ, Nemeč iz Belgije**, je kritično ocenil naš položaj: »Moti me, da je v vaših krajih enostranska dvojezičnost. Mislim, da bi morali položaj upravnorešiti tako, da bi vse Slovence združili v eno samo provinco in v tej bi morala biti slovenščina enakovredna italijanščini!«

So nas mladi gostje iz cele Evrope pravilno dojeli? Upamo, da so. Že to je izrednega pomena, da smo se spoznali in navezali stike, ki bodo pripomogli, da bomo po svojih močeh gradili boljšo, pravičnejšo Evropo.

Posnele in sestavile:
Alenka, Breda in Manica

ba znova na pot, odkrivati, kakšno je to križanje, kako bom to križanje naslikal, da bo spet resnično, da bom za tisto, kar bom naslikal, lahko rekel: To pa je resnica. Res je tudi, da človeku ne gre zmeraj dobro od rok. Včasih nastanejo stvari bolje, bolj popolno, velikokrat pa slabše. Dostikrat se je že zgodilo, da je marsikateri slikar rekel: Dve, tri slike sem naredil v življenju. Čeprav jih je morda naredil sto.

Zelo lahko je o teh pojmi govori, lahko so naučljivi, ko pa se človek odpravi na pot ustvarjanja, kjer se dejansko ukvarja s temi stvarmi, se mu zdi čedalje težje izraziti, povedati, kaj so. V tem postopku, v tem nastajanju se da natančneje, kot govorijo teorije, odkriti, kaj vse to je. Pred kratkim so v Ljubljani predvajali film: Skrivnost Picassu. V njem Picasso slika skrit za prosojnim platnom, barva gre skozi in mi vidimo samo sliko, ki nastaja. Vidimo vsako potezo, ne vidimo pa njegove roke, vidimo, kako se barva razširja po platnu, nastajanje neke podobe in vse korekture med slikanjem. To pove o Picassu, o njegovem postopku in o njegovem načinu razmišljanja več kot katerokoli končno delo. Nekaj podobnega je, če vidimo celo vrsto skic, ki jih je naredil za Guernico. Vidimo, kako je nastajal neki simbol, recimo bik ali luč. Nekaj dni je moralo miniti, da je lahko prišel od tega.

R — Torej je umetnost že sam proces ustvarjanja?

Č — Za slikarja je gotovo to bolj pomembno, potem pa se mora umakniti.

R — Morda zato ustvarjalci tako neradi govorijo o svojih delih?

Č — Ljudje so različni: eden govori več o svojem delu, drugi manj, nekateri pa se popolnoma umaknejo.

R — Kako vi vidite umetnika, kaj je za vas umetnik?

Č — Po svoje je ta beseda lahko velika ovira za tistega, ki umetnost spremlja in tistega, ki naj bi bil umetnik. Glede sebe se s tem pojmom ne ukvarjam. Ne čutim, da bi si nadel to ime. To pa ni tako pomembno. Večkrat se pa spominim naše slovenske literature, pisateljev, pesnikov, ki so imeli neko poslanstvo in so se verjetno tega poslanstva zelo odgovorno zavedali ter ga tudi uresničili. Tudi meni pride kdaj pa kdaj to vprašanje o poslanstvu, takorekoč skozi vest: Kaj si storil? Česa nisi storil? Predvsem to zadnje. Človek se spomni tega, kar je rekel Župančič: »Veš, poet svoj dolg«. V poslanstvu vidim neko pomembnost, ki pa ni takšna, da bi bila očem ali ljudem vidna. Gre bolj za to, kaj mi Bog govori vsak dan in kako to uresničim. Ko vidim po-

Praznik češenj v Mačkoljah.

trebe naroda, njegove stiske, da nisem brezbrizen, da pa nisem niti kampanjski, provokatorski.

V človeku mora zmeraj biti neka stalnica, neki mir, neka gotovost. Meni ni potrebno, da bi rekel: Nekaj se je zgodilo, jaz pa bom zdaj dvignil prah s svojim slikarstvom. Bolj pomembno je, da prav začnem svoj dan in da ga tudi prav končam. Samo toliko je v moči človeka.

R — Vaše slikarstvo je torej izraz življenja?

Č — Gre zato, da je simbol gotovo nekaj, kar je trajno. Neka stvar je tedaj res simbol, ko ima človeštvu nekaj povedati in to za vse čase. Danes je veliko kampanjskega v politiki, kjer gre za čisto drugačne procese kot pa v načinu človeškega ali umetnostnega izražanja. Politično delovanje je čisto drugačno kot pa delovanje v umetnosti. Žalostno je, da danes ta delovanja niso med seboj ločena. Politično delovanje se včasih kar zasluti znotraj kulture ali pa trgovsko mišljenje znotraj umetnosti. Različna mišljenja: trgovsko, politično, umetnostno, so danes velikokrat prepletena. Tako imamo komercialno, ideološko umetnost, ki pa seveda ni sposobna ustvariti simbolov, ker ni sposobna ustvariti nekaj, kar bi bilo resnično in trajno.

Peter Štefanovič

RAST, mladinska priloga Mladike.
Pripravlja uredniški odbor mladih.
Tisk Graphart, Trst, junij 1990.